

(Kisim Bek)
Yämagurani
Anututä ämawebeniye Isip komi
piäken nanik imagutkuko unitäño
manbiñam

3

Yämagurani 3:1-15

Yawetä Moses epän man iwetkuk

¹ Mosestä yepmani wäpi Jetro, unitäño yawakiyeta watä it yämik täñkukonik. Jetro uwä Midian nanik täño bämop äma. Täñpäkañ kepma kubäta yawak kome kawuki kukñi udude yäñ-yäkñat yäpmäñ päñku Yawe täño pom, wäpi Horep u ahäñkuk. ^{2*} Ahäñpäñ irirän Yawe täño añero päya keräpi pähämi gänañ itkañ kädäp mebet ude ahäñ imiñkuk. Ude ahäñ imiñirän Mosestä kañkuk; Päya u mebet abukopäñ nämo ijiputkuk. ³ Ude kañpäñ ñode nadäñkuk; Inide kubä ahätak yäk. Päñku imata nämo ijiputak yäñ kañpäñ nadäwa yäk.

⁴ Ude yäñpäñ imaka u kañpäñ nadäkta kuñkuk. Kwänä Yawetä kañpäñ päya u pähämi gänañ naniktä Mosesta gera ñode yäñkuk; Moses! Ude yäñirän Mosestä yäñkuk; Näk ño yäk.

⁵ Ude yäwänkañ Yawetä iwetkuk; Tuän äbeno! Kome itanken u kudupi unita kuroñka ärärani yäñopmäñpäñ pe yäk. ⁶ Ude yäñpäñ ñode iwetgän

* **3:2:** Apos 7:30-34

tänjuk; Näk nanka täno Anutu, Abraham, Aisak, Jekop täno Anutu yäk. Ude yäwänä Mosestä Yawe kakta umuntanpäñ inami dapun tänpipinjuk.

⁷ Tänpänkan Yawetä node yänjuk; Äma äbotnaye Isip komeken butewaki terak itkan u yabänpäñ-nadänkut yäk. Isip naniktä komi epän yäminirä konäm butewaki terak gera yänirä nadänpäñ komi nadäkan unita nadäwätäk täyat yäk. ⁸ Unita Isip äma keriken nanik yämagut yäpmän päñku kome säkgämäninik, gakanj tanj nikekken yepmakta äpätat no yäk. Kome uken yepmanpayän täyat uwä Kenan, Hit, Amo, Peres, Hivi ba Jebus äbot unitäno kome yäk. ⁹ Nadätan? Nowä Isrel äbot unitäno konäm butewaki nadänpäñ Isip ämatä waki täñ yämik täkan u käyat. ¹⁰ Unita gäk akumanj ku. Isrel ämawebenaye, näkno äbot u Isip komeken nanik yän-yäkñat yäpmän äbähta Feroken ku yän peñ gäwetat.

¹¹ Anututä ude iweränä Moses node iwetkuk; Täga nämo yäk. Näk nodewanitä jide tänpänj Feroken päñku Isrel ämawebe Isip komeken nanik yän-yäkñat yäpmän äbet? ¹² Yäwänä Anututä iwetkuk; Näk gäkkät api itde yäk. Tänpäkanj imaka node ahänjirän kanpäñ Anutu näkña gepmanpa kuyan yän api nadäwen; Gäkä Isrel ämawebe Isip komeken nanik yän-yäkñat yäpmän pom no ken äbä itkanj Anutu näk api naniñ oretneñ.

¹³ * Anututä ude yäwänä Mosestä node iwetkuk; Upänkanj näkä päñku Isrel ämawebeken ahänpäñ Nanjiye täno Anututä peñ näwet-pewän äbätat yän yäwerayänj täro uwä node käwep api näwetneñ; Eruk

* **3:13:** Kis 6:2-3

niwet! Anutu u wäpi netä? Ude yänirä jide api yäweret? ¹⁴ * Yäwänä Anututä iwetkuk; Näk ITKURONITÄ ITAT. Unita Isrel äbot ñode kañ yäwet; Wäpi Näk ITAT unitä inken näwet-pewän äbätat. ¹⁵ Ude yänpäñ ñode iwetgän täñkuk; Gäk päñku Isrel ämawebe ño kañ yäwet; Yawe, Abraham täño Anutu, Aisak täño Anutu ba Jekop täño Anutu unitä inken näwet-pewän äbätat. Wäpna Yawe uwä wäpna tärek-täreki nämo api irek. Äbot kodakitä kodaki wäpna Yawe u pen api yän yäpmänj kuneñ.

6

Yämagurani 6:1-13

Anututä ämawebeniye komi piäken nanikyämagutta yänjuk

¹ Tänpäkañ Yawetä Moses ñode iwetkuk; Eruk, Isip nanik täño intäjukun ämata jide täñ imayän nadätat u täñira api käwen. Näñjaken kehäromina terak intäjukun äma u tänpewa Isrel ämawebenaye yabä kätänpewän api kuneñ. Bureni, u komi mebäri mebäri terak peñ iwerira täwat kireñpewän Isip kome peñpeñ api kuneñ. ² * Ude yänpäñ Anututä Moses ñode iwetgän täñkuk; Nadätan? Näk Yawe. ³ Näkä orajiye Abraham, Aisak, Jekop uken ahän yämiñira Anutu kehäromi mähemi yän nabänpäñ-nadäk täñkuñonik. Tänpäkañ wäpna kudupi Yawe uwä nämo yäwet täñkuronik. ⁴ Täñkañ orajiye ukät topmäk-topmäk tänpäñ Kanan kome, äma äbani ude itkuño u inita biñam yäniñ kirekta yänkehärom tañkut. ⁵ Tänpäkañ Isip naniktä

* **3:14:** Rev 1:4,8 * **6:2:** Stt 17:1, 28:3, 35:11; Kis 3:13-15

Isrel ämawebe komi piäken yepmanpöpän itkan yänkähän-kähän yänkuño unita nadän yämiñpän topmäk-topmäk orajiyekät täñkuro u juku piñkut. ⁶ Unita Moses, gäkä Isrel ämawebe manna ño kan yäwet; Näk Yawe. Näk Isip komeken nanik tämagutpän unitä komi bäräpi tamik täkan u gänañ nanik ketärenpän tepmanpa api kunen. Täñpakan jop nämo api tämaguret. Nämo, kehäromina terak Isip ämawebeta komi mebäri kubä yämiñkan in api tämaguret. ⁷ Ude täñkan in täñpewa näñaken ämawebenaye ude irirä näñna Anutujin api iret. Ude täñira api nadäneñ; Yawe Anutunin ñowä Isip kome komi piäken nanik yän-nimagurani u yän api nadäwä täreneñ. ⁸ Ude täñkan yän-täñjat yäpmän kome, orajiye Abraham, Aisak, Jekopta yämikta yänkehärom täñkutken kuñkan kome u injinta biñam api taniñ kirewet. Yawe näkä ude yänkehärom täyat. ⁹ Täñpakan Mosestä man u Isrel ämawebe yäweränkan upänkan nämo nadän imiñkuñ. Imata, Isip kome itkan komi piä mebäri kubä täk täñkuño unitä nadäk-nadäki täñkuräk tänpän peñkuk.

¹⁰ Tänpän Yawetä Moses ñode iwetgän täñkuk;
¹¹ Gäk pänku Isip nanik täño intäjukun äma u ñode kan iwet; Fero, gäk Isrel ämawebe yabäkätän-pewi komeka ño peñpeñ kut! yän kan iwet. ¹² Ude iweränä Mosestä iwetkuk; Täga yäyan. Upänkan näk mena bäräpi. Isrel ämawebe näñno man nämo nadän namik täkan upän Isip täño intäjukun äma u iwerawä näñno manna jide ude nadäwek?
¹³ Mosestä Yawe ude iweränkan upänkan Yawetä Moses kenta Aron ñode peñ yäwetkuk; Ek Is-

rel ämawebe ba Isip nanik täño intäjukun ämaken kuŋkaŋ Isrel ämawebe Isip komeken nanik yämagut yäpmäŋ äpämaŋ kaŋ kun yäk.

12

Yämagurani 12:1-14

Pasova orekirit yäput-pekpek täño mebäri ŋo

¹ * Isip kome irirän Yawetä Moses kenta Aron ŋode yäwetkuk; ² Komepak itkaŋ ŋowä obaŋ kodaki kodaki täño yäput-pekpek komepak ude api irek.

³ Unita Isrel ämawebe kuduŋtagän jukuman ŋode yäwerun; Komepak ŋonitäño kepma 10 uken äma kubäkubä ini nädamiŋi-nani inita iwoyänpäŋ sipsip nanaki kubäkubä kaŋ yäput. ⁴ Täŋ nädamiŋi-nani kubätä tom u niningän täga nämo naŋ paotne yäŋ nadäŋpäŋä eruk nädamiŋi-nani ätu dubiniken irani yämaguräkaŋ ukät bok täŋiron taŋpäŋ kaŋ naŋput. Nädamiŋi-nani iniken namba terak ba ini kubäkubä täga nanaŋi uterak kaŋ täŋiron taŋpäŋ naŋirä kaŋ paorän. ⁵ Sipsip ba meme u tägagän. Täŋ u kubä iwoyänayäŋ täkaŋ uwä ämani, obaŋ kubä tärewani, gupi kuräki, paräm-paräm nitek nämo. ⁶ Eruk tom u watäni it yäpmäŋ kuŋirä komepak unitäño kepma 14 uken kome bipayäŋ täŋirän Isrel äbot kudup äbänpäŋ tom u kaŋ däpmäŋ yäpmäŋ kut. ⁷ Ude täŋkaŋ nägäri ätu yäpmänpäŋ yot itpäŋ tom nänayäŋ täño unitäño yäma kukŋi kukŋikät gwäkiken kaŋ ärurut.

⁸ Eruk bipani ugän tom u kädäpken ijinkaŋ käräga yiskät nämo awähurani ba tokän jägämi ukät kaŋ

* 12:1: Wkp 23:5; Nam 9:1-5, 28:16; Lo 16:1-2

naŋput. ⁹ Tom tohari kodaki ba käbotken ijiwani uwä nämo näneŋ. Nämo, tom u kumän ikek kädäpken ijinpäŋ näneŋ, gwäki, keru kuroŋi ba koki täpun-täpun u kudup ijinpäŋ naŋ paotneŋ. ¹⁰ Naŋkaŋ ätu däkumta nämo penneŋ. Naŋpäŋ ätu pewä itneŋo uwä kome yäneŋirän kädäpken kudup pewä päŋku ijinpäŋ jin paotneŋ. ¹¹ Äŋnak-äŋnak uwä näkä in tärepmitpäŋ Isip nanik däpayäŋ täyat unitäŋo äŋnak-äŋnak. Unita tom u näna yäŋpäŋä ämetpeŋ kukta pidäm taŋpäŋ tuŋum ŋode täŋput; Tek yamäŋpäŋ kuroŋjin ärärani täŋkaŋ ähottaba ketjinken kaŋ injirut. Ude täŋkaŋ tom u bäräneŋ kaŋ naŋ paorut.

¹² Ude täŋirä bipani ugän näkä Isip kome päke u kuŋkaŋ ämani nanak intäjukun ahäwani, äma täŋo ba tom täŋo bok kudup däpmäŋ morewayäŋ. Ude täŋpayäŋ täyat uwä Yawe näkŋa kuŋatkaŋ Isip nanik täŋo anutu jopi-jopi kudup yäratpäŋ yepmaŋpayäŋ. ¹³ Täŋpäkaŋ nägät yäma terak ärutnayäŋ täkaŋ uwä näkä ŋode kaŋpäŋ nadäkta; Isrel nanik yot ŋo gänaŋ itkaŋ. Nägät ude yabäŋpäŋä yot u yärepmitpäŋ Isip nanikgänpäŋ täŋpa wawäkaŋ in tepmaŋpa säkgämän itnayäŋ. ¹⁴* Unita kepma uwä Yawe näkä piä taŋi jide täŋ tamiŋkuro unita juku piŋpäŋ naniŋ oretta orekirit kepma kubä api irek. Intäŋo yeri ahäŋpäŋ ahäk täŋ yäpmäŋ kunayäŋ täkaŋ unitä orekirit kadäni uwä kaŋpäŋ nadäŋpäŋ piä jide täŋkuro u pen api juku pik täneŋ.

15

* **12:14:** Kis 23:15, 34:18; Wkp 23:6-8; Nam 28:17-25; Lo 16:3-8

*Yämagurani 15:1-11**Moses täño oretoret kap*

1 * Tänpäkan Moseskät Isrel ämawebe äbottä Yawe iniñoret kap ñode tenkuñ;

Wisikinik! Yawe uwä ämikken intäjukuninik itkuko unita kap ten imina! Unitä Isip nanik täño komi ämakät unitäño hos gwägu gänañ yäpmäñ äreyänpewän äpmonkuñ.

2 * Yawe uwä näkño kehäromina. Uwä iwan keritarak nanik nämagutkuk. Unita juku piñpäñ oretoret tänpäñ kap tek täyat.

Bureni, uwä nana täño Anutuni, ba näkño Anutuna unita iniñ oretpäñ wäpi yäpmäñ akuwa!

3 Yawe uwä äma komi. Wäpi uwä Yawe.

4 Uwä Fero täño komi ämaniyekät karis uterak ämik täntäñ kuñatkuño u bok gwägu gänañ yäpmäñ äreyänpewän äpmonkuñ. Täñkentäkiye tägatäga u imaka, ume nanpäñ kumbuñ.

5 Kumänpäñ mobä ude, baninik umu äpmonpäkan gwägutä uwäk tänpäñ itkuk.

6 Bureni Yawe, ketka bure käda kehäromi nikektä iwan däpmäñ imäriri këna inide kubä täñkuk.

7 Gäkä äma iwan täñ gamiñkuño u kehäromika pähap yäwonärenpäñ yentäñpi kuñkuñ.

Iwankayewä tepärañ ijin paot täkan ude gäkño kokwawak kädäp mebet udewanitä ijin paotpäñ abunigän penjuk.

* 15:1: Rev 15:3 * 15:2: Sam 118:14; Ais 12:2

- 8 Tänpän gäk kokwawakka täno won taņi pähap piän iwariri gwägu tokneņ yäpmän äronpän yewa ude kukņi kukņi äro kehärom taņpän itkuk.
- 9 Tänpäkan iwankayetä siwani yänkan node yänkuņ; Yawat kirenkä yärepmitpän api dāpne yäk. Dāpmänpän unitäno tuņumi yäpmän daniņpän nininta yäpmänitna täpuri kubä nämo api irek yäk. Wisikinik! Päip wädänpän madän jukut-jukut täņitna api paotneņ yäk.
- 10 Ude yänkuņo upänkan Yawe gäkä piän yäwariri gwägu gānaņ äpmon morewäkan gwägutä kudup uwäk täņkuk. Dāpmäniri ain kujat ude gwägu gānaņ kudup baninik umu äpmonkuņ.
- 11 Unita Yawe, anutu jopi bāmopiken gäk ude-wani kubä nämoinik itak. Gäk kudupi ärowaniinik. Gäkno penyänekka uwä inipärik kubä. Kudän kudupi täk täyan uwä kubätä udegän täga tänaņi nämo!

16

Yämagurani 16:1-15

Isrel ämawebetä ketemta yänapiņkuņ

¹ Isrel äbot päke u kuduptagän Elim kome penpen kuņtängän kome jopi kubä wäpi Sen ahänkuņ. Sen uwä Elim Sinai kome u bāmopiken. U Isip penpen äbuņo komepak 2 kepma 15 tärenjirän Sen kome u ahänkuņ. ² Kome jopi uken ahänpänä

ämawebe äbot päke u Moses kenta Aronken ketemta yänpän yänarahutpäñ ñode yäwetkuñ; ³ Nin ñode nadäkamän; Yawetä Isip komeken itkumänken ugän nidäpuko uyaku! Bian Isip itkumänño uwä tom ketem nininken gärip terak ijinpäñ nak täñkumänjonik yäk. Täñpäkañ ektä nin kudup nakta täñpä wawäpäñ kañ kumbut yän nadänpän kome jopi ketemi nämoken ño yännikñat yäpmän äbumän ba?

⁴ * Ude yänjirä nadänpän Yawetä Moses ñode iwetkuk; Isrel ämawebe ñode yäwet; Kunum gänañ nanik ketem täñpewa iwän ude api mañ taminen. Mañjirä kepma kubäkubä ämawebe ini-ini päñku kepma kubä unitänogän kañ yäpmäk täñput. Kädet ude terak täñpäñ-yabänjira ämawebe u näkño man u buramiñpäñ api iwatnen ba nämö? ⁵ Täñkañ kepma 1tä päñku 5 ude täñtän kuñtängän kepma 6 ukenä kepma yarä täño biñam kañ yäpmäk täñput yäk.

⁶ Eruk ude yäwänä Moses kenta Arontä Isrel ämawebe kudup ñode yäwetkumän; Apiño bipäda ñode api kañpäñ nadänen; Yawetä ini Isip nanik tämagut yäpmän äbuk. ⁷ Täñ kwep tamimañjä Yawe täño penyänjek pähap, kehäromi nitek api känen. U yänkubit-kubit man iwetkuño u nadatak. Bureni, nekpän nämö niwetkuñ, Yawe inipän iwetkuñ. Nekä unitänño man buramik ämaniyatgän. ⁸ Ude yänpän Mosestä äneñi ñode yäwetgän täñkuk; Yawetä yänkubit-kubit manjin nadän tamiko unita ini tom bipäda-bipäda tamiñkañ tami tamiwä ketem injinken gärip terak nänenñta api tamik

* 16:4: Jon 6:31

tänpek. Nadäkan? Äma jopi nekken yänkubit-kubit yäkan uwä Yawetä inita tän imik täkan. ⁹ Ude yäwetpäñ Mosestä Aron iwetkuk; Yawetä äma äbot päke ñonitäño yänkubit-kubiri nadatak unita yänpewi äbä Yawe ini inamiken kubäkengän irut.

¹⁰ Eruk Aron Mosestä iwetkuko udegän ämawebe yäwerän äyänutpäñ kome jopiken dapun täñpäñ kanğun; Yawe täño penyäneki pähap pit kubägän gubam terak ahänirän. ¹¹ Ahänpäñ Yawetä Moses ñode iwetkuk; ¹² Ämawebe ñonitäño yänkubit-kubiri uku nadän yämit. Unita ñode yäwet; Bipäda-bipäda tom api näneñ. Täñ tami tamiwä ketem iniken gärip terak api yäpmänpäñ nak täneñ. Ude täñkan mebari ñode uwä api nadäwä tumneñ; Näk uwä Yawe Anutuni bureni.

¹³ Eruk bipädawä barak täpuri täpuri kome itkunken ugän tokneñpäñ yejämänpäñ kämän patkun. Täñ tamiwä guk näburum kome itkunken u itkun. ¹⁴ Täñpäkan guk näburum unitä keke yäniräwä komenita imaka kubä ketem kokokkok bumik unitä pat yäpmän kunğun. ¹⁵ * Parirä Isrel ämawebetä yabänpäñä mebari nämo nadänkuño unita ini-tägän näwetgäwet täñpäñ yänkun; U imatäken? Ude yänirä Mosestä yäwetkuk; U ketem, Yawetä ini intä nakta tamitak yäk.

19

Yämagurani 19:1-25

Isrel ämawebe Sinai pom gämoriken äbä itkun

¹⁻² Eruk Isip kome penpen äbänirä komepak
³ täñkuko unitäño kepma intäjukunkenä Isrel

* 16:15: 1Ko 10:3

āmawebe Refidim kome penpen Sinai pom ukāda kome kawukiken pābā Sinai pom gāmoriken yottaba tānpān itkuṅ. ³ Tānirā Moses Anutukāt man yānpān-nadāk tāda yānpān pom u āronkuk.

Yawe pom uterak itkaṅ Mosesta gera terak ṅode iwetkuk; Jekop tāṅo oraniye, Isrel ābot u ṅode kaṅ yāwet; ⁴ Yawetā ṅode yāyak; Isip āmawebeta kudān jide tāṅ yāminjira kaṅpān nadāṅkuṅo u nadākaṅ. Ba siāṅ taṅi taṅitā nanaki piri terak kotaṅ yāpmāṅ kuṅat tākaṅ ude in watā sākgāmān it tamiṅpāṅ Isip kome uken nanik yāṅ-tākṅat yāpmāṅ nākṅa dubinaken ābā tepmaṅkuro u imaka, nadākaṅ. ⁵*

* Uita in apiṅo nākṅo topmāk-topmāk manna u kehāromi iṅitpāṅ iwat tākaṅ u tānpāwā nākṅata iwoyāwani āmawebenaye ābot ude api itneṅ. Kome pāhap pāke u uwā nākṅogān upāṅkaṅ u bāmopiken inā nākṅaken ābotinik api itneṅ. ⁶* Ba inā kudupi ābot, bāmop āma piā tāṅpani āmawebenaye ude api itneṅ. Isrel āmawebe man ude kaṅ yāwet. ⁷ Yawetā man ude iwet morewānkaṅ Moses pom u penpen āpā Isrel āmawebe tāṅo intājukun āmaniye yānpābā yepmaṅkaṅ Yawetā jukuman iwetkuko u kudup yāwetkuk. ⁸ Yāwerirān āmawebe kudup-tagāntā ei-gera yānpāṅ yāṅkuṅ; Yawetā yāṅkuko udegān iwatpāṅ kudup api tāne yāk. Ude yāwāwā Mosestā āmawebe tāṅo man u yāpmāṅ pāṅku Yawe iwetkuk.

⁹ Iwerānā Yawetā Moses ṅode iwetkuk; Moses, gāk nadātan? Nāk gubam tāboritā uwāk tāṅ namiṅirān gākken ābānpāṅ man yānpān-nadāk

* 19:5: Lo 4:20, 7:6, 14:2, 26:18; Tai 2:14

* 19:5: 1Pi 2:9

* 19:6: Rev 1:6, 5:10

tänjida ämawebe kaŋ nadäwut. Ude tänayäŋ täŋo uyaku kadäni kadäni gäkä man yänjiri bureni yän api nadäk täneŋ. ¹⁰ Ude yänpän Moses äneŋi ŋode iwetkuk; Gäk äpmonkaŋ ämawebe yäwerikaŋ apiŋokät kwepkät kudupi itpäŋ näk naniŋ oretta ini gupi ba teki imaka, kaŋ ärutpak taŋpäŋ täŋtuŋum tawut. ¹¹ Ude täŋkaŋä kepma yaräkubä unitawä pidäm taŋpäŋ kaŋ irut. Imata, kepma unitawä näk Sinai pom terak äpä irira ämawebe api nabäneŋ. ¹² * Täŋpäkaŋ ämawebetä näk dubinaken nämo ämneŋta бага pom mebäriken kaŋ peŋ äyänut. Бага u äma kubätä nämoinik kejapek. Nämo, pom terak nämo äroneŋ, ba dubiniken imaka, nämo kuneŋ. Täŋ kubätä pom u yewänä kumän-kumän kaŋ urut. ¹³ Äma udewani ketjintä nämo injtpän utneŋ. Nämo, mobä ba bohamtä bankentä kaŋ utpewä kumbän. Äma ba tomta bok yäyat. Kädet uterakgän kaŋ däput. Täŋpäkaŋ womat mämä nadänkaŋ ugän ämawebe pom terak täga api äroneŋ. ¹⁴ Yawetä ude iweränkaŋ Moses pom terak äpäŋpäŋ ämawebe Anutu injamiken kudupi itneŋta yäwetpäŋ yäwoŋärek täŋpänkaŋ päŋku teki ärutpak taŋkuŋ. ¹⁵ Täŋpäŋ yäwetkuk; Kepma yaräta tuŋum täŋ yäpmän kuŋpäŋ kepma 3 uken jop kaŋ itsämbut. Täŋkaŋ apiŋokät kwep uwä äma kubätä webenikät bok nämo pätden.

¹⁶ * * Eruk kepma yarä tärewänkaŋ kubä täŋo tamimaŋ pom terak gubam gwägätpän yäpä iromän täŋirän u gänaŋ womat mämä pähap ahänirän nadänpäŋ ämawebe kuduŋtagän pom

* 19:12: Hib 12:18-20 * 19:16: Rev 4:5 * 19:16: Lo 4:11-12

dubiniken itkuŋo u nadänpäj umuntaŋkaŋ dädiri kwaiŋkuŋ. ¹⁷ Ude täŋirä Mosestä Anutu kakta ämawebe yäj-yäkŋat yäpmäj päŋku pom gämoriken yepmaŋpän itkuŋ. ¹⁸ Eruk Yawetä pom uterak kädäp mebet gänaŋ äpäŋirän gupetä pom u kumän uwäktäj kämän patkuŋ. Gupe uwä kädäp pähap täŋo gupe ude äronjirän pom u bumta kwaiŋkuk. ¹⁹ Täŋirän womat mämä taŋitä taŋi pähap yäjkuŋ. Ude täŋirän Mosestä Anutu man iwerirän Anututä kowata iromäj mämä terak iniŋ yäjkuŋ. ²⁰ Ude täŋkaŋ Yawe uwä päpä Sinai pom u miŋgupi terak itkaŋ Mosestä ärokta gera yäjkuŋ. Gera yäjpewän Moses äronjkuŋ. ²¹ Ärowänä Yawetä iwetkuk; Gäk äneŋi äpmonkaŋ ämawebe jukuman kehäromi ŋode yäwet; Kubätä näk nabäkta бага nämoinik irepmirek. Ude tänpänä mäyaptä api paotneŋ. ²² Nadätan? Bämop äma ätu Yawe näk dubinaken äbäk täkaŋ u imaka, iŋamnaken kudupi itta tuŋum täneŋ. Nämö tänpäwä kowata api yämet yäk. ²³ Yawetä ude yäwänä Mosestä kowata ŋode iwetkuk; Gäkŋa jukuman kehäromi niwetkuno unita ämawebe ŋo täga nämö ämneŋ. Pom unita nadäna kudupiinik tänpäpäŋ бага peŋ äyänutta gäkä niwetkun yäk.

²⁴ Ude iweränä Yawetä iwetkuk; Täga. Gäk äpmonkaŋ Aron imagurikaŋ äbun. Tänpäkaŋ bämop ämakät ämawebeniye kubätä бага u irepmitpeŋ pom terak nämö ämneŋ. Täŋ ude tänpäwä kowata api yämet yäk. ²⁵ Mosestä man u nadänpäj äpmo ämawebeken man Yawetä iwetkuko u kudup yänähänpäj yäwetkuk.

20

*Yämagurani 20:1-26**Baga man 10*

- ¹ Tānpākaŋ Anututä man ŋode kudup yānahānpāŋ yāŋkuk;
- ² Näk Yawe Anutujin. Näkä Isip komeken komi epän keriken nanik ketärenpāŋ tämagutkut.
- ³ Unita in näk kubägän näwat täkot. Imaka ätuta nadāŋirä anutu ude nämo tāŋpek.
- ⁴⁻⁵ * * Imaka kubä tāŋo mājoni tāŋkaŋ nämo iniŋ oretneŋ, imaka kunum terak, ba kome terak ba gwägu gānaŋ uken nanik kubä tāŋo mājoni tāŋkaŋ gwäjiŋ äpmonŋ imiŋpāŋ nämo iniŋ oretneŋ. Nämoinik, Yawe Anutujin näkä imaka kubätä näkŋo kome yäpmäkta bitnäkinik täyat. Nadäkaŋ, ämawebe näka bitnäk täkaŋ unitäŋo momi tāŋo kowata nanakiye ba äbekiye oraniye kämi ahāŋ yäpmāŋ äronayāŋ täkaŋ uterak api däpmāŋ tärewet.
- ⁶ Tāŋ ämawebe bānepitā näkken penpāŋ manna buramik täkaŋ u mäyapinikta nadāŋ yāmiŋpāŋ säkgämän tāŋ yämik täyat.
- ⁷ * Tāŋkaŋ Yawe Anutujin wāpi nämo tāŋpā waneŋ. Wāpi tāŋpā wanayāŋ tāŋo uwä mankenta biŋam api täneŋ.
- ⁸ * Tānpākaŋ Sabat u pewä kudupi kaŋ irän.

* **20:4-5:** Kis 34:17; Wkp 19:4, 26:1; Lo 4:15-18, 27:15 * **20:4-5:**
 Kis 34:6-7; Nam 14:18; Lo 7:9-10 * **20:7:** Wkp 19:12 * **20:8:**
 Kis 16:23-30, 31:12-14

- 9 * Täñkañ epän täñ päñku kepma 6 uken kañ täñtärewut.
- 10 Upäñkañ kepma namba 7 uwä Yawe Anutukatä orek itta yäpmäñ daniwani. Unita kepma uken epän kubä nämo täneñ. In ba nanakjiye äpetjiye, watä ämawebejiye, ba yawakjiye, ba äma kudupitä intä komeken itneño u epän nämo täneñ.
- 11 * Yawe uwä kepma 6 epän täñpäñ kunum bibik ba gwägu pähap, ba imaka u gänañ ba uterak pätkañ u kudup pewän ahäñkuñ. Täñpäñ kepma 7 uken itpäñ-nadäk täñkuk. Unita Yawe uwä Sabat unita kon täñpäñ kudupi yäñkuk.
- 12 * Täñpäkañ menjiye nanjiye orañ yämik täkot. Ude täñpäñ Yawe Anutujin näkä kome tamayäñ täyat uken kadäni käronji api it yäpmäñ äroneñ.
- 13 * Täñkañ äma kumäñ-kumäñ nämo däpneñ.
- 14 * Nädapi in kubokäret nämo täneñ.
- 15 * Kubota nämo täneñ.
- 16 * Notjiye jop manman terak manken nämo yep-manenñ.

* **20:9:** Kis 23:12, 31:15, 34:21, 35:2; Wkp 23:3 * **20:11:** Stt 2:1-3; Kis 31:17 * **20:12:** Lo 27:16; Mat 15:4, 19:19; Mak 7:10, 10:19; Luk 18:20; Efe 6:2, 3 * **20:13:** Stt 9:6; Wkp 24:17; Mat 5:21, 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jem 2:11 * **20:14:** Wkp 20:10; Mat 5:27, 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9; Jem 2:11 * **20:15:** Wkp 19:11; Mat 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20; Rom 13:9 * **20:16:** Kis 23:1; Mat 19:18; Mak 10:19; Luk 18:20

17 * Äma kubä täŋo eŋi, webeni, epän ämawebeniye ba yawakiye ba tuŋumi ätu yabängärip nämo täneŋ.

18 * Eruk ämawebetä yäpä iromäŋ täŋirän u gänaŋ womat mämä yäŋirän nadäŋpäŋ kaŋkuŋ; Gupe pähaptä pom u uwäk täŋirän. Ude kaŋpäŋ bumta umuntaŋpäŋ kwainpäŋ pom u dubiniken nämo itkuŋ. Ban itkuŋ. 19 Ban itkaŋ Moses iwetkuŋ; Gäkŋa niwet yäk. Anututä ini niwerirän nadäŋpäŋ kumne yäŋpäŋ umuntäkamäŋ yäk. 20 Ude yäŋirä Mosestä yäwetkuk; Umuntäneŋtawä. Anututä in mani buraminpäŋ gämorikengän itpeŋ kuŋatkaŋ momi wari nämo täneŋta täŋpäŋ-tabäkta äbäta. 21 Ude yäwetkuko upäŋkaŋ ämawebe ban pen irirä Moses inigän Anututä itkukken gupe kubiri pähap u dubiniken kuŋkuk.

22 Täŋpäkaŋ Yawetä Isrel ämawebe yäwetta Moses ŋode iwetkuk; Yawetä ŋode yäyak yäŋ kaŋ yäwet. Näk kunum gänaŋ itkaŋ inkät man yäŋpäŋ-nadäk täŋkumäŋo u kaŋpäŋ nadäŋkuŋ. 23 Unita nadäwut. Inä gol ba siliwapäŋ anutu jopi täŋpäŋ nämo yäniŋ oretneŋ. Nämo, näk kubägän naniŋ oretneŋ. 24 Unita näk naniŋ oretta bukä kubä komepäŋ täneŋ. Täŋkaŋ uterak ärawa täŋ namikta sipsip bulimakau däpmäŋpäŋ ijiŋpewä jibutpeŋ kuneŋ. Ba näkkät ämawebe inkät bänep kubägän itta ude täneŋ. Täŋkaŋ näk naniŋ oretta bägup kubäkubä iwoyäwayäŋ täyatken näk naniŋ orerirä äbä iron api täŋ tamet. 25 * Täŋ näk naniŋ oretta bukä mobäpäŋ täŋpäŋä mobä ämatä madäwanipäŋ nämo

* 20:17: Rom 7:7, 13:9 * 20:18: Hib 12:18-19 * 20:25: Lo 27:5-7; Jos 8:31

yäpmanpäñ täneñ. Nämö, mobä ain kujat piä täñpanipäñ madänayän täño uwä näk inamnaken mobä u näkño piä täkta kudupi nämö irek, jirañ ude täñpek. ²⁶ Täñpäkañ ñode imaka nämö täneñ; Bukä käronji boham, punininik nämö täneñ. Ude täñpäñ u äronpäñ iron namikta terak imaka täñkañ u terak äronjirä äwänjin käneñta.

24

Yämagurani 24:1-18

Yawetä ämawebeniyekät topmäk-topmäk täñkuk

¹ Yawetä Moses ñode iwetkuk; Gäk, Aron, Nadap, Abihu-kät Isrel äbot täño äma ekäni ekäni ätu, 70 ude yämagurikañ näkä itatken pom terak ño abut. Täñkañ dubina-ken-inik nämö ämneñ. Nämö banban itkañ gwäjiñ äpmonpäñ naniñ oretneñ.

² Täñkañ Moses, gäkägän dubinaken täga äben. Äma ätu u dubinaken nämoinik ämneñ. Ba ämawebe imaka, pom mebäriken umugän itneñ.

³ Ude iweränä Moses u ämawebe itkuñken u päñku Yawe täño meni jiap ba бага man u kudup yäwerirän ei-gera täñpäñ yänkuñ; Yawetä man yänkuko u kudup api täñ morene yän yänkuñ. ⁴ Ude yänjirä Mosestä Yawe täño man u kudup kudän täñ moreñkuk.

Ude täñpäñ eruk tamimañ yäñe-yäneta Mosestä pom mebäriken kuñkañ Yawe iniñ oretta mobä bukä kubä täñkuk. Ude täñpäñ mobä käronji 12 yäpmanpäñ Isrel äbot 12 unita iwoyänpäñ äneñpäñ pek täñkuk. ⁵ Ude täñpäñ Isrel äma gubañi ätu peñ yawet-pewän Yawe iniñ oretta tom ätu däpmän ijinkuñ. Täñpäñ Isrel ämawebetä Anutukät bänep

kubägän itta bulimakau gubaŋi ätu däpmanpän ijikgän täŋkuŋ. ⁶ Ude täŋirä Moses tom unitäŋo nägäri yäpmanpän ätu gäpeken piŋkaŋ ätu uwä mobä bukä terak kwarut ibatkuk. ⁷ Ude täŋkaŋ topmäk-topmäk täŋo man kudän, kudän täŋkuko u yäpmanpän ämawebeta daniŋ yämän nadänkuŋ. Täŋirän yänkuŋ; Yawetä man yänkuko u kudup kaŋ buraminpän täna yäk.

⁸ * Ude yänirä Mosestä nägät unitäŋo moräki yäpmanpän ämawebe terak kwarut yabatkaŋ yänkuk; Nägät ŋonitä topmäk-topmäk Yawetä inkät täŋkuko u täŋkehärom täyak. Täŋkaŋ topmäk-topmäk uwä бага man kudup apiŋo tamitak uterak yengämä pewani yäk.

⁹ Tänpäkaŋ Moses, Aron ba Nadap kenta Abihu ukät Isrel täŋo äma ekäni ekäni 70 ukät pom terak äronkuŋ. ¹⁰ Äro Isrel äbot täŋo Anutu kaŋkuŋ. Täŋkaŋ kuronitä yeŋ irani mobä gwäki ärowani, kunum udewani, kwawani pähap. ¹¹ U Anutu kaŋkuŋo upänkaŋ Anututä Isrel täŋo intäjukun äma u nämo däpuk. Nämo, u Anutu inamiken itpän ukengän ketem ume naŋkuŋ.

Moses Sinai pom terak äronkuk

¹² Eruk ude täŋkaŋ Yawetä Moses iwetkuk; Gäk näkä itatken pom terak ŋo äbänkaŋ dubinaken it. Äbä iriri näkä бага manna kudup ämawebe yäwetpän yäwonäreniri nadänpän iwatta u mobä pipiyäwani yarä terak kudän täŋkuro u gamayän. ¹³ Ude iwerirän Moseskät piä ämani Josuakät tuŋum tänpänkaŋ Moses uwä Anutu täŋo pom

* **24:8:** Mat 26:28; Mak 14:24; Luk 22:20; 1Ko 11:25; Hib 9:19-20, 10:29

terak äronkuk. ¹⁴ Ärowayän täŋkaŋ äma ekäni ekäni itkuŋo u man ŋode yäwetkuk; Inä kome itkamänken ŋogän itkaŋ nekta itsämänkot. Nadäkaŋ? Aron kenta Hur itkamän unita bämopjinken duŋwewek ahäwäwä äma yarä uken kwäkaŋ unitä api ket utdeŋ.

¹⁵ Mosestä ude yäwet paotpänjä Sinai pom terak äronjirän gubamtä pom u uwäk täŋkuk. ¹⁶⁻¹⁷ Täŋjirän Yawe täŋo penyäneki kehäromiiniktä pom terak ahänkuk. Ahänjirän Isrel ämawebetä Yawe täŋo penyäneki u bankentä kaŋkuŋo u kädäp mebet pom terak ijinjirän yän kaŋkuŋ. Täŋkaŋ gubamtä pom u uwäk täŋjirän kepma 6 ude täreŋkuk. Täŋpäkaŋ kepma 7 unitawä Yawe gubam bämopiken naniktä Mosesta gera yänkuk. ¹⁸ * Mosesta gera yänpewän Moses gubam gänäŋgän pom miŋgupi terak äronkuk. Äro u kepma bipani 40 ude itkuk.

32

Yämagurani 32:1-14

Bulimakau wärani golpän täŋkuŋ

¹ * Moses pom terak kadäni käroni irirän ämawebe nadäwätäk täŋpän päŋku Aron it gwäjinpän ŋode iwetkuŋ; Moses, Isip komeken nanik nimagurani u jide ahän imitak u nämo nadäkamän unita gäk anutu kubä intäjukun it nimirpän nimagutta täŋ nimi. ² Ude iweräwä Arontä ŋode yäwetkuk; Eruk, webejiye ba äpetjiye nanakjiye täŋo jukuwabik golpän täŋpani u yäpmän äbut. ³ Ude yäweränä ämawebe kudup

* 24:18: Lo 9:9 * 32:1: Apos 7:40

jukuwabiki ketärenpāṅ Aronken yāpmāṅ kuṅkuṅ.
 4 * Yāpmāṅ pāṅku imāwā kādāpken ijinpewān
 murākaṅ upāṅ yāpmāṅpāṅ bulimakau nanaki
 wārani kubā tāṅkuk. Tāṅpāṅ inamiken penjirān
 āmawebe unitā ṅode yāṅkuṅ; Isrel āmawebe, ṅo
 kawut! ṅowā Isip komeken nanik nimagurani
 anutunin uba yāk.

5 Ude yāṅirā Arontā kaṅpāṅ bulimakau du-
 biniken mobā bukā kubā tāṅpāṅ ṅode yāwetkuk;
 Kwep āṅnak-āṅnak pāhap tāṅpāṅ Yawe api iniṅ
 oretne yāk. 6 * Eruk patkuṅo kome ket nāmo
 yāṅṅirān āmawebetā tom yāpmāṅ ābāṅpāṅ ātu
 gupe kābāṅi nitek ijikta dāpmāṅit, ātu dāpmāṅpāṅ
 Bānep Kubāgān Tāṅpāṅ Itta āṅnak-āṅnak tāṅkuṅ.
 Ude tāṅpāṅ maṅit itkaṅ ketem ume pāhap naṅkaṅ
 eruk akuṅpāṅ tāṅoret wakiwaki tāṅkuṅ.

7 Ude tāṅ irirā Yawetā Moses iwetkuk; Āmawebe
 Isip komeken nanik yāmagutkuno u kudān waki
 mebāri mebāri tāṅ itkaṅ unita bārāṅek āpmo
 yabā! 8 Āmawebe uwā kadāni kāroṅi nāmo itkaṅ
 kādet iwatta yāwetpāṅ yāwoṅāreṅkuro u māde
 ut imiṅpāṅ anutu jopi bulimakau wārani kubā
 tāṅkuṅ. U gwājiṅ āpmoṅ imiṅpāṅ tom dāpmāṅpāṅ
 ijin imiṅkaṅ ṅode yākaṅ; Isrel āmawebe, ṅowā Isip
 komeken nanik nimagurani anutunin yāk.

9 Yawetā ude yāṅpāṅ Moses ṅode iwetgān tāṅkuk;
 Āmawebe ṅonitāṅo mebāri nadātat. Uwā gwāki
 kehāromi. 10 Unitā nabā kātāṅjiri kokwawakna
 pāhaptā āmawebe Isip komeken nanik yāmagutkuno
 uterak kaṅ ārowān. Āmawebe u kumāṅ-kumāṅ

* 32:4: 1Kin 12:28; Apos 7:41 * 32:6: 1Ko 10:7

däpmäkta nadätat yäk. Ude täñkañ gäk ba äbekaye orañkayeta nadäñ tamiñira äbot tañi pähap kubä api itneñ.

¹¹ * Ude yäñirän Mosestä Yawe Anutuni butewaki man ñode iwetkuk; O Yawe, kokwawakatä ämawebekaye imata jop täñpän waneñ. Ämawebe uwä kehäromika pähap terak Isip komeken nanik yämagutkun. ¹² U täñpi wawäwä Isip naniktä ñode api yäneñ; U ka! Anutunitä täñyäkñarani terak yämagutpäñ pom terak kumäñ-kumäñ däpmäñira kuduptagän paotiniñ kañ täñput yäñ nadäñpäñ yäñ-yäkñat yäpmäñ kuñkuk yäñ api yäneñ. Ude yäñirä nämo api tägawek. Unita Yawe, kokwawakka pähap uwä kañ pe. Nadäk inñitan u mäde ut imiñpäñ ämawebekaye nämo täñpi waneñ. ¹³ * Watä ämakaye biani Abraham, Aisak ba Jepop unita juku pi. Ba gäkña wäpka terak yäñkehäromtak man ñode yäwetkuno unita imaka, juku pi; Näkä nadäñ tamiñira äbekaye orañkaye mäden ahänayäñ täkañ uwä guk jirañ ude api ahäneñ. Ude täñpäñ äbekjiye orajiyeta kome päke ño yäpmäkta iwoyäñ yämiñkuro u yämiñira inita biñam tärek-täreki nämo api irek. ¹⁴ Mosestä ude iweränä Yawe nadäk inñitkuko u mäde ut imiñpäñ täñpäwak ämawebeniyekeñ pewän ahäkta yäñkuko u nämo täñkuk.

34

Yämagurani 34:5-9

Yawetä iniken wäpi ba mebärini yäñahäñkuk

* 32:11: Nam 14:13-19 * 32:13: Stt 22:16-17, 17:8

⁵ Eruk Yawe gubamtä uwäk täwänkaŋ Mosestä itkukken u äpänpäŋ iniken wäpi Yawe yän yänahänkuk. ⁶ * Ude tänpäŋ Moses inami käda kuŋpäŋ ɲode yänahänpäŋ iwetkuk; Näk Yawe! Näk butewaki ba orakorak mähemi, kokwawak bäräŋeŋ nämo täk täyat. Iron kädet näkken tokŋek pat täyak. Ba ämawebe nadän yämikinik tänpäŋ nämoinik yepmak täyat. ⁷ Näk ämawebenaye äbot bumta itkuŋotä ahän yäpmän kunayän täkaŋ unita iron pähap täŋ yämiŋkurotä pen api täŋ yämet. Unitäŋo momi wakiwaki ba peŋawäki peŋ yämik täyat. Täŋ ämawebe näk mäde ut namiŋpäŋ iniken nadäk iwatpäŋ kuŋat täkaŋ u nämo yabän koreŋpäŋ kowata yämik täyat. Täŋkaŋ äbekiye oraniye mäden ahänayän täkaŋ unita imaka, naniye täŋo wakinita yänpäŋ kowata api yämet.

⁸ Yawetä ude yäwänä Moses uterakgän Anutu inamiken yäpän äpmonpäpän iniŋ oretkuk. ⁹ Tänpäŋ yänkuk; Yawe, gäk näka nadäwi täga tänpäwä eruk gäk ninkät bok kaŋ it yäpmän kuna! Ämawebe ɲowä gwäki kehäromi, peŋawäk mebäri mebäri täŋ gamik täkaŋ upänkaŋ waki, momi peŋawäknin peŋ nimiŋpäŋ gäkŋata biŋam kaŋ nimagut.

* 34:6: Kis 20:5-6; Nam 14:18; Lo 5:9-10, 7:9-10

Anutu Täŋo Man
The New Testament and portions of the Old Testament
in the Tuma-Irumu Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen na sampela Olpela Testamen long
long tokples Tuma-Irumu long Niugini

copyright © 1997, 2011 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tuma-Irumu

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-09-20

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 3 Mar 2023 from source files dated 9 Oct 2020

914cbf46-f59a-54d1-b209-0f763534edb5